

D ů v o d y:

Podle žaloby a svého přednesu před soudem první stolice odvozuje žalobkyně svůj žalobní nárok proti žalované obci z toho, že žalovaná obec, zamítnuvši žádost žalobkyně o odklad výkonu exekuce zabrání jejího bytu a podavši u okresního soudu v B. návrh na nucené vyklizení zabraného bytu, vědomě zamlčela závažnou a podstatnou část rozhodnutí okresní politické správy ze dne 4. dubna 1921, týkajícího se náhradního bytu (náhradního pokoje), kterážto závažná náležitost byla prý jediným předpokladem pro exekuční vyklizení bytu. Tímto omylem a vědomým zastřením pravého stavu věci stalo se prý, že okresní soud onomu návrhu vyhověl a vyklizení provedl; z toho však vzešla žalobkyni škoda, zaviněná obcí materiálním a formálním porušením zákona a uvedením okresního soudu v omyl. Z řečeného plyne, že žalobkyně uplatňuje škodu za všeobecných podmínek občanského zákoníka o náhradě škody, obviňujíc obec, že jednáním svým sledovala účel, žalobkyni poškoditi. Nejde tudíž o případ ručení obce za její jednání v oboru veřejnoprávní její působnosti, nýbrž o výkon, který padá mimo tuto působnost, ač o výkon předsevzatý při příležitosti této přenesené působnosti, jak již nejvyšší soud k tomu poukázal ve svých rozhodnutích čís. sb. n. s. 1419 a 2762. Tam však, kde jde o rušivé zasažení do soukromoprávních vztahů mezi obcí a jednotlivcem a žaluje se z důvodu §u 1294 obč. zák., jest příslušnost řádných soudů podle §u 1 j. n. nepochybně dána. Rekursní soud pochybil tudíž, vysloviv nepřípustnost pořadu práva v této věci a zrušiv rozsudek prvního soudu, jakož i předcházející řízení. Na něm jest, aby v odvolacím řízení pokračoval a odvolání žalované obce věcně vyřídil.

Čís. 5173.

Vnucený správce není zákonným zmocněncem dlužníka, nýbrž orgánem soudu. Smlouvy, jež uzavřel dlužník dříve, než mu bylo doručeno usnesení o povolení vnucené správy, jsou závazny i pro vnuceného správce. Není důvodem k odstoupení od smlouvy (§ 918 obč. zák.), byl-li dlužníkův smluvník rušen vnuceným správcem ve výkonu smluvních práv.

Uznání dluhu (vyjma poukázky, směnky, papíry majiteli anebo na řád znějící a pod.) předpokládá zavazovací důvod.

(Rozh. ze dne 3. července 1925, Rv I 774/25.)

Žalobce uzavřel dne 19./20. června 1923 s těžířstvem »X.« smlouvu, dle níž »spachtoval« doly »K.« a »F.« (vlastně koupil užítky dolů těch). Usnesením ze dne 5. června 1923 byla povolena vnucená správa dolů »K.« a »F.« Povolující usnesení bylo doručeno zástupci těžířstva Richardu P-ovi dne 17. července 1923. Ježto prý vnucenou správou bylo žalobci znemožněno řádné využití dolů, odstoupil žalobce dle §u 918 obč. zák. od smlouvy a domáhal se na těžířstvu »X.« a Richardu P-ovi jednak náhrady škody 48.053.37 Kč, jež prý mu byla způsobena tím,

že zahájil přípravné práce k těžbě, k níž napotom nedošlo, jednak zaplacení 30.000 Kč, jež prý dal předem úplatou za používání dolů Richardu P-ovi, a opíral žalobu v tom i onom směru též o to, že Richard P. zažalované nároky uznal a slíbil zaplatiti. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Jaké jest právní postavení vnučeného správce a s jakého stanoviska právního dlužno pohlížeti na jeho činnost, naznačil zřetelně zákonodárce sám, ustanoviv v §u 109 ex. ř., »že může správce, jakmile mu byla nemovitost odevzdána, vykonávati ohledně správy vše, co mu podle zákona přísluší o k čemu jest oprávněn« a dále, »že jest mocí svého zřízení oprávněn, na místě dlužníka vybírati všechny užitky a příjmy ze spravované nemovitosti a o tom kvitovati, a vůbec předsebráti všechna právní jednání a právní činy a vznášeti všechny žaloby, kterých je třeba, by vnučená správa byla provedena«. Předpisy ty stačí úplně, by jimi byly vyvráceny obšírné výklady a vývody odvolacího spisu, jimiž snaží se žalobce zjednati platnost názoru, že vnučený správce jest pouhým zmocněncem dlužníka, proti němuž vnučená správa byla povolena. Usnesení ze dne 5. června 1923, jímž povolena byla filiálce banky U. vnučená správa cechy »K.« a cechy »F.«, obsahovalo samozřejmě také příkaz k dlužníku Richardu P-ovi (§ 99 ex. ř.), že má se zdržeti velikého nakládání s užitky, exekucí zatíženými. Jelikož však usnesení to doručeno bylo dlužníku teprve dne 16. července 1923, měl dlužník ještě dne 19., pokud se týče, dne 20. června 1923 plné právo, i když o povolené vnučené správě již věděl, s užitky dle své vůle nakládati a mohl je tudíž také právoplatně zciziti. Že rozhodujícím v tomto směru jest doručení usnesení, povolujícího exekuci, dlužníku, patrně již také z toho, že by jinak musila býti zákonem přesně určena nějaká skutečnost jiná, která by nastoupila na místo onoho doručení. S procesním soudem stolice prvé dlužno tudíž úplně souhlasiti, pokládá-li zcizení užitků mezi žalobcem a Richardem P-em, dne 19. června 1923 ujednané a dne 20. června 1923 stvrzené, za platné a zcizení toho byl by musil dbáti i vnučený správce, kdyby byl skutečně býval ve správu horních objektů uveden (§ 103 odstavec prvý ex. ř.). K tomu však vůbec nedošlo, jak svědčí o tom dotyčné spisy exekuční a zejména protokol o zavedení správce ze dne 16. července 1923 a jak také již zjistil procesní soud prvé stolice při ústním jednání dne 16. prosince 1924. Z toho, co strany samy za projednávání sporu přednesly, pokud se týče, co navzájem uznaly, nelze jinak usuzovati, než že žalovaní, zcizivše užitky dolů, jim náležejících, žalobci, doly ty mu také řádně přenechali a předali tak, by týž z nich uhlí mohl těžiti. Vždyť žalobce sám udává, že doly ty upravoval a to se značným nákladem, jehož náhradu ovšem nyní požaduje, a to až do 29. prosince 1923. Za tohoto stavu věci překvapuje přímo dopis žalobcův ze dne 30. listopadu 1923, jímž oznamuje žalovaným, že vnučená správa mu vůbec znemožnila, vykonávati práva smlouvou mu zaručená, a vyzývá žalované, by do 14. prosince 1923 tuto překážku odstranili, jinak že ustoupí od smlouvy. Toto žalobcovo jednání jest tím nápadnějším, když vnučená správa na ony horní objekty byla podle zjištění, procesním soudem stolice prvé při ústním líčení dne 16. prosince 1924 za souhlasu stran protokolovaného, již usnesením ze

dne 9. listopadu 1924 zrušena. Vnucenému správci nebyly tedy ani cecha »K.« ani cecha »F.« ve správu odevzdány a nebyl tudíž nikterak oprávněn, mluvit do toho, kdo těžbu v dolech těch provozuje a jak ji provozuje. Míchal-li se snad přes to do věcí žalobcových a překážel-li mu dokonce ve výkonu práv onou smlouvou získaných, bylo věci žalobce, a jenom jeho, by prostředky po zákonu přípustnými obhájl se proti tomuto nezákonnému správcovu jednání. Žalovaní nebyli k tomu ani povinni, ani povoláni. Žalobce neměl tudíž dostatečné příčiny, by mohl od smlouvy odstoupiti, a správně proto rozhodl procesní soud prvé stolice, že žalovaní, kteří na smlouvě trvají a ji podle toho, co bylo shora uvedeno, řádně plní, nejsou povinni, vraceti; co z důvodu smlouvy a za účelem jejího splnění přijali. Pokud žalobce buduje svůj nárok na to, že spolužalovaný Richard P. zažalované pohledávky uznal a pro svou osobu se platně zavázal, je zaplatiti, stačí poukázati k tomu, co uvedl již procesní soud prvé stolice v rozhodovacích důvodech napadeného rozsudku, odůvodniv, že by ani uznání zažalovaných pohledávek Richardem P-em nebylo dostatečným podkladem pro nárok žalobní, protože neměl Richard P. rozumného důvodu, by žalobní nárok uznal, a tak značné nároky, o jaké zde jde, neuznávají se tak beze všeho pro nic za nic, najmě mezi obchodníky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s tím, že vnucený správce není zákonným zmocněncem dlužníka, nýbrž orgánem soudu, kterému při správě mu svěřené přísluší ochrana §u 68 tr. zák. (Viz § 106 ex. ř. slova »úřad správce«, dále Neumannův komentář k ex. ř., 1909—1910, str. 355 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. března 1925 Zm I 748/24 čís. sb. n. s. tr. 1919. Vnucený správce má tedy zodpovědnost nejen vůči věřitelům a dlužníku, nýbrž také vůči třetím osobám, jež jsou dle §u 114 ex. ř. oprávněny, dáti podnět k zakročení exekučního soudu z úřední moci ve smyslu tohoto §u. (Viz strana 372 cit. komentáře). Za předpokladu, že sporné horní nemovitosti byly předány vnucenému správci, byl tento vázán smlouvou, ze dne 20. června 1923, kterou žalované těžařstvo ujednalo před doručením usnesení, povolujícího vnucenou správu, Richardu P-ovi. Dle §u 110 ex. ř. jest vnucený správce oprávněn, požadovati od třetích osob plnění, dlužníku povinná a zadrželá, patří-li k užitkům spravovaného předmětu. Tímto ustanovením zachovávají se v platnosti smlouvy, ujednané s dlužníkem před zavedením vnucené správy. Z uvedeného zákonného předpisu jest také zřejmo, že smlouvy dlužníka jsou pro vnuceného správce závazny. Co do nájemních a pachtovních smluv uznává to § 111 ex. ř. výslovně, a tvrditi, že tím stanovena byla jen výjimka, se důvodně nedá. (Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 3451 sb. n. s. a cit. komentář, str. 357 ad b). Za tohoto právního stavu věci nejsou rušební činy správcovy rušebními činy žalovaného těžařstva a není zde porušení smlouvy ze dne 20. června 1923 s jeho stranou, které by opravňovalo od ní ustoupiti dle

Šu 918 obč. zák. žalobce, jenž sám uznává, že se neobrátil na exekuční soud, a proto sám zavínil, že nebyly odstraněny překážky jím tvrzené. Pro žalobcovo stanovisko nebylo by tedy ničeho získáno zjištěním, že horní nemovitosti žalovaného těžařstva byly skutečně předány vnučenému správci. Ustoupil-li žalobce bez důvodu od smlouvy, trvá právní poměr, založený jí mezi žalobcem a žalovaným těžařstvem, dále po právu, a těžařstvo není povinno, ani zaplatiti mu 48.053 Kč 37 h ani vrátiti mu 30.000 Kč, jež nejsou zápůjčkou, nýbrž předběžnou smluvní úplatou za těžbu uhlí, přenechanou žalobci. Žalobní důvod, jež žalobce uplatňuje vůči žalovanému Richardu P-ovi, nelze ovšem odbýti úvahou, »že tento neměl rozumného důvodu, by žalobcův nárok uznal, a že zde jde o značné nároky, jež se mezi obchodníky neuznávají beze všeho pro nic a za nic,« než jinak dlužno souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že žalobcovo tvrzení, že žalovaný Richard P. uznal zažalované pohledávky, není dostatečným podkladem pro jeho odsouzení. Jak doličeno, žalobce vůbec nemá nároku vůči prvžalovanému těžařstvu a proto nemůže důvodně tvrditi, že žalovaný Richard P. uznal cizí dluh. S ním žalobce není v smluvním poměru a neodvolává se vůči němu ani na pochybný nebo sporný nárok tak, že by se po případě dalo mluvíti o závazné uznávací smlouvě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 2962 a 4047 sb. n. s.). Vyjma poukázky, směnky, papíry svědčící majiteli anebo znějící na řád a pod. neuznává platné soukromé právo závaznosti ryze abstraktního (konstitutivního) uznání. Dluhopis, na příklad, z kterého není zřejmý zavazovací důvod, není ovšem neplatným, avšak nedostává k založení zažalovatelného závazku a nezbavuje věřitele povinnosti, by udal a prokázal zavazovací duvod. Jím není abstraktní slib, nýbrž právní jednání, z něhož vznikl závazek k placení nebo plnění. (Viz Dr. Armin Ehrenzweig, System des österr. allg. Privatrechtes, § 317, Dr. Viktor Hasenöhr, österr. Obligationsrecht, II. sv., str. 298). To, co žalobce v tomto směru uvádí, nemůže tedy, byť i bylo prokázáno, založiti právní závazek žalovaného Richarda P-a, jelikož z tohoto přednesu nelze seznati zavazovací důvod.

Čís. 5174.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

Potřebu odkladu netřeba osvědčovati. Lhůtu, na niž odklad exekuce byl povolen, jest počítati, ne-li od pozdější doby, aspoň ode dne, kdy vymáhající věřitel navrhl povolení exekuce.

(Rozh. ze dne 7. července 1925, R I 574/25.)

Firma G. navrhla, by byla odložena až do 11. července 1925 exekuce vyklizením místností, jež měla pronajaty v domě vymáhajícího věřitele v Mariánských Lázních za ročních 45.000 Kč. Soud první stolice povolil odklad exekuce do 1. června 1925, rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele návrh na odklad zamítl, rekurs navrhovatelky pak poukázal na toto rozhodnutí.